

ארבע מיתות פרק שביעי סנהדרין

סד.

עין משפט גזר מצוה

קפס א ב מיי פ"ג מהל'
עבדו הלכה ה'
קפס ג מיי שס פ"ו הלכה
ד'
קפס ד מיי שס הלכה ג:

תורה אור השלם

1. וישאו דודו ומקדפו להוציא עצמים מן הבית ואמר לאשר ביקרתי הבית העוד עמך ואמר אפס ואמר קס כי לא להוכיח בשמי יי;
2. והשמדתי את במותיבם והברתי את חמניבם ונתתי את פגרי פגריבם על פגרי גלגליבם ונגלה נפשי אתכם ויקרא כל אהבים על מעלה הלוים ישוע ויני קדמיאל שבניה בני שרביה בני בני ויעקו בקול גדול אל יי אלהיהם;
3. ויקם על מעלה הלוים ישוע ויני קדמיאל שבניה בני שרביה בני בני ויעקו בקול גדול אל יי אלהיהם;
4. ויאמר זאת הרשעה וישלך אתה אל תוך האיפה וישלך את אבן העפרת אל פיה;
5. ויאמר משה אל שפטי ישראל הרגו איש אנשו והצדקים לבעל פעור;
6. כמדבר בה ה ואתם הדבקים בני אלהים חיים בלבם היום;

מַרְקוּלִיּוֹת. אור"ת קילוס שמה לשון שצה אלא שחכמים כינו אותה לגנאי וקראוה קוליס לשון לעג וקלס (מהל"ס זר) ומר לשון חילוף כמו זמר לשחוט (חולין דף טז.) זמר דפרזלא (בר"ק דף ק"ג.) זמר דכנתא (בבב"ב דף טז.) כלומר חילוף קילוס כבוביה. ונעזבה צבוי ט' דלי ל"ו קמכין אלא לצוות הא אפילו עובד מלכה ומיראה פטור לרבא ואפילו לאצ"י דמחייב המס הכא מודה דפטור: **קתני ע"ז** וקתני מו"ד. אף על גב דקתני ע"ז וקתני פטור ומקוליס לא דמי דהמס לפרושי דינא קתמי אכל הכא דייק מירשא דקתני אלו הן הנסקלין עובד ע"ז והנותן מזרעו למו"ד ולא קתני פטור ומקוליס:

הענין
איהו בעינן ולא אגריה בתר דאביקו ביה יתבו תלתא יומא בתעניתא בעו רחמי נפל להו פיתקא מרקיעא דהוה כתיב בה אמת אמר רבי חנינא שמע מינה **א** חותמו שלו הקדוש ברוך הוא אמת נפק כגוריא דנורא מבית קדשי הקדשים אמר להו נביא לישראל היינו יצרא דע"ז בהדי דקתפסי ליה אישתמיט ביניתא מיניה ואול קליה בארבע פריס אמרו היכי ניעבד דילמא משמיא מרחמי עליה א"ל נביא שדויהו כדורא דאברא וכסויה באברא דשייף קליה דכתיב **ו** ויאמר זאת הרשעה וישלך אותה אל תוך האיפה וישלך את האבן העופרת אל פיה **ב** אמרי הואיל **ג** ועת רצון הוא ניבעי רחמי איצרא דעבירה בעו רחמי אימסר בידיהו חבשוהו תלתא יומי איבעו בעיתא בת יומא **ד** לחולה ולא אשכחו אמרו היכי ניעבי פלגא פלגא מרקיעא לא יחבי כחליניהו לעיניהו אהני ביה דלא איגרי איניש בקרובתיה אמר רב יהודה אמר רב מעשה בנכרית אחת שהיתה חולה ביותר אמרה אם תעמוד ההיא אשה מחוליה תלך ותעבוד לכל ע"ז שבעולם עמדה **ה** (ועבדה) לכל ע"ז שבעולם כיון שהגיעו לפעור שאלה לכומרים במה עובדין לזו אמרו לה אוכלין תרדין ושותין שכר ומתריזין בפניה אמרה מוטב שתחזור ההיא אשה לחוליה ולא תעבוד ע"ז בכך אתם בית ישראל אינן כן **ו** הנצמדים לבעל פעור כצמיד פתיל **ז** ואתם הדבקים בה' אלהיכם כשתי תמרות הדבקות זו בוו במתניתא תנא הנצמדים לבעל פעור כצמיד ע"י אשה ואתם הדבקים בה' אלהיכם דבוקים ממש ת"ר מעשה בסבטא בן **ח** אלם שהשכיר חמורו לנכרית אחת כיון שהגיעה לפעור אמרה לו המתן עד שאכנס ואצא לאחר שיצאה אמר לה אף את המתניני עד שאכנס ואצא אמרה לו ולא יהודי אתה אמר לה ומאי איכפת לך נכנס פער בפניו וקינח בחוטמו והיו משרתי ע"ז מקלסין לו ואומרים מעולם לא היה אדם שעבדו לזו בכך הפוער עצמו לבעל פעור הרי זה עבודתו אע"ג דמיכוין לביוזי הזורק אבן למרקוליס זו היא עבודתו אע"ג דמיכוין למירגמיה רב מגשה הוה קאזיל לבי תורתא אמרו לו ע"ז היא דקאי הכא שקל פיסא שדא ביה אמרו לו מרקוליס היא אמר להו הזורק אבן למרקוליס תנן א"ל הזורק אבן במרקוליס תנן **א** אף על גב דמיכוין למירגמיה אמר להו אישקלה א"ל אחד הנמשלה ואחד הנותנה חייב כל הדא וחדא רווחא לחבירתה שביק: **ב** תנן מזורעו למולך אינו חייב עד שימסור למולך ויעביר באש מסר למולך ולא העביר באש העביר באש ולא מסר למולך אינו חייב עד שימסור למולך ויעביר באש: **ג** קתני ע"ז וקתני מולך אמר רבי אבין תנן כמאן דאמר מולך לאו ע"ז היא דתניא **א** אחד למולך ואחד לשאר ע"ז חייב רבי אלעזר ברבי שמעון אומר למולך חייב שלא למולך פטור אמר אבבי רבי אלעזר ברבי שמעון ור' חנינא בן אנטיגנוס אמרו דבר אחד רבי אלעזר ברבי שמעון הא דאמרן רבי חנינא בן אנטיגנוס דתניא רבי חנינא בן אנטיגנוס אומר מפני מה תפסה תורה לשון מולך כל שהמליכוהו עליהם אפי' צרור ואפי' קיסם רבא אמר מולך עראי איכא בינייהו א"ר

הס. שמוק כמו (במדבר יג) ויהס כלב השתיקס: וילעקו בני ישראל בקול גדול בראשי כנסת הגדולה כתיב: צי"א צי"א. כלשון ארמי הוי לשון גנוח ונעקה כמו אהה בלשון הקדוש: היינו הא"י דהרביה לציתיה. למקדשו: **ו** (וצעו רחמי).

זידיס יצר הרע של עבודת כוכבים: **לנבולי** ציה אגרא. לכוף את יצרנו ולקבל שכר על כך: **לא איזו** ציעין וכו'. אלמא יצר תקפן: **יחבי סתתא** יומין וכו'. מלמיה דרבי יהודה מסיק: **אמת.** משמע ממקיס אני עמהס בתמנה זו טעוב הדבר לסלקו: **חותמו של הקב"ה אמת.** שהמלך נאות ומסכים עם עבדיו חותם עמהס בתמנה את חותמו: **כגוריא.** ארי קטן: **ביניסא.** שער: **דודא דאברא.** קלחת של עופרת: **אברא שאיף קליה.** שואף את הקול ומעבדו לנאת יותר מכל כלי מתכות: **זאת הרשעה.**

זהו יצר הרע. וצנעות זכריה כתיב שהיה בתחילת בית שני: **דעציה.** של עריות: **הצנעה סתתא יומין וכו'.** ומתוך כך פסק תמוס הזכרים מלהוליד והנקבות מליילד: **איבעו ציעסא צם יומא** **ו** (ולא אשכח). נתבטחה ציה שגולדה צו ציוס: **ולא אשכח.** שאפילו אותן שהיו גמורות קודם לכן פסקו מללאת: **לצעו פלגא.** שלא יהא שולט צמקס עצירה כדי שלא יהא תובע עריות: **כחליניהו לעיניהו.** סמו עיניו בתכול: **אהני ציה.** הך תקנתא פורתא דלא איגרי צקריבתא צבמו וצאחותו אכל מתגרה הוא צאסת איש וצנדה: **סרדין.** צל"ש צל"ע ומשלשלין את המעיס וכן שער חדש: **אחס צים ישראל אינן קן.** רצ יהודה קאמר לה למדרישה לקרא: **הנצמדים לבעל פעור.** כלומר אכל אצותס לא השיצו זאת על לנס שע"ז מגונה היא מכל ע"ז שבעולם ונלמדו והדבוק צה כצמיד פתיל המוקף ע"פ כלי שממרחין אותו בשערה יפה ואל המוקס לא היו נלמדים אלא דבוקים כמתרות המדבקות שדבוקות ואינן דבוקות **ב** **צמתיסא סנא.** שצה הוא אלאס דדבוק משמע מחובר טפי מנלמד. כמדין אינן מחוברין ונמשכין חוץ אינן ואינן דבוק משמע יפה חייב מיתה: **לני סורסא.** מוקס: **פיסא.** צלשטי"א צלע"ז: **מרקוליס הוא.** זה וזהו עבודתו: **למרקוליס סנן.** לפניו לכדו ואני זריתי להכות צבופו: **צמרקוליס.** עלמו להכותו: **אישקליה.** אע"ג שכבר עבד ואין השבון לדבר קא צעי למשקליה כדי שלא תתאה צעודה שלו: **רווחא לתצירסה שביק.** מפניה לה מוקס לזורקיס: **בתנני' שימסור למולך.**

א) יומא סט: וע"ש כל העינין; ב) שבת ה"ה; ג) יומא סט: ד) וציריות. ה) וצ"ג, ס) רש"י בבל ארץ ישראל; ו) רש"י הלכה; ז) ב"ב: ח) ומוספת פ"ג, ט) וכו'; י) השע"ז, יא) רש"י מ"ו וז"ל והיו והד"א, יב) רש"י מ"ז, יג) ב"ב: יד) מ"ח, ט) וישן למשנה לעיל ס: יז) ס) וע"י מוס' צ"מ ס: יח) כהני מוס' ע"ז נ ד"ה אב"ן, ט) ע"י רש"י.

גליון הש"ס
תוס' ד"ה אי ע"ז ולעוברת בבזוי. ע"י על סא ע"ז מודה רבא:

הגהות הב"ח
א) וכו' הם שלא להכיר. י"ב עמוד ו:

לענין רש"י
בליד"ש. סלקים לבנים (בפרובנסאלית). בלישטי"א. רוב אדמה.

מוסף רש"י

בייא בייא. לשון זעקה וקוללנא (יומא סט). לקבולי ביה אברא. שנוף אבן ונקבל שכר אמת. לממר מקסיס אי עמכס (חומתו של הקב"ה אמת. אלמנית לאותיות וראשון ואחרון על סס אי ראשון ואי אחרון ואי הוא (שבת נה). אמר להו נביא. וכתב בן עזר (סו). כדורא דאברא. כקיר של עופרת (סו). דשייף קליה. נכס קילן לתוך העופרת ואיט ע"ז ממו (סו). ביעתא בת יומא. ציה הטולה צו מן המעיס ואפילו אותן שעיניהו המרגלות כבר אינן מתשלשין צמטיה (סו). ניבעי פלגא. שיהא שולט צלס ליקח להשמו ולא לחמת (סו). כחליניהו לעיניהו. קימו את עיניו ע"י חול (סו). פיסא פיסת רב שוקרין גלשטי"א (שבת פא).

מוסרו ציד משרתי ע"ז: ויעציר צאש. צגמלא וע"ז מפרש היכי הוו עבדי וילפי מקראי דתרוייהו ציעין: **ג** קתני. מתניתין (דף נג.) צמייזי סקילה ע"ז צאנפי נפשה העובד ע"ז וקתני מולך אלמא מולך לאו צכלל ע"ז ונפקא מינה דאס זצח וקטר לפניו פטור אי נמי העציר מזרעו לשאר ע"ז ואין דרכה צכך לא מחייב דמולך דוקא כמות ששמו מולך: אחד למולך ואחד לשאר ע"ז. העציר זרעו חייב קסבר מולך נמי ע"ז הוא ולא אינטרין לאזבורי עלה כדרכה דמאיכה יעבדו (דבייס י) נפקא אלא לומר לך שאס עשה שלא כדרכה חייב: **שלא למולך פטור.** דמולך דווקא כתיב שדרכה צכך ולא משום ע"ז אזהר עליו דהא מליכה יעבדו נפקא אלא חוק הוא להס והמורה הקפיד על חוק זה צסקילה לפיכך הוצרך לתמוז: **כל שהמליכו עליהם.** שקרא שמו מולך: **רבא אמר.** לא אמרו דבר אחד דמולך עראי איכא צייניהו כגון צרור וקיסס שאינו ראוי לכך וזה לפי שעה המליכוהו עליו להעציר לו צנו זה לר"א צר' שמעון לא מחייב אלא צמו"ק קצוב וצא: